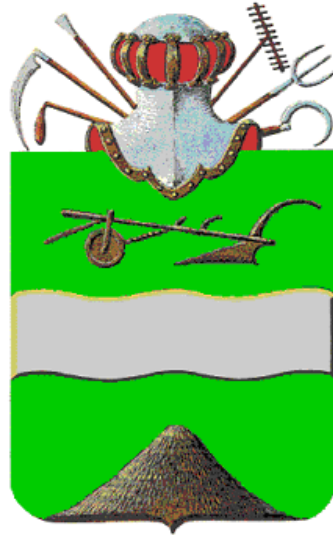

Leidraad Inrichting Openbare Ruimte

**Gemeente
Soest**

Deel A, Toetsingsvoorwaarden;
(m.b.t. VO, DO, besteksfase & directievoering)

Deel B, Programma van eisen;
(m.b.t. ontwerp- en technische eisen)

Inhoudsopgave

Deel A, Toetsingsvoorwaarden

1. Inleiding m.b.t. Toetsprocedure
2. Voorlopig Ontwerp (VO)
3. Definitief Ontwerp (DO)
4. Besteksfase (Bestek & Tekeningen)
5. Directievoering

Deel B, Programma van eisen

1. Inleiding m.b.t. ontwerp- en technische eisen
2. Veiligheid Bouwproces
3. Kabels & Leidingen (K&L)
4. Openbare Verlichting (OVL)
5. Riolering
6. Grondwerk
7. Kunstwerken
8. Wegverhardingen
9. Groenvoorzieningen
10. Speelvoorzieningen
11. Verkeersvoorzieningen & Straatmeubilair
12. Reiniging & Gladheidbestrijding

Bijlagen:

- aanvraagformulier vergunning t.b.v. bouwproces; (op te vragen bij afdeling V&H)
- aanvraagformulier rioolaansluiting; (op te vragen bij afdeling REA)
- aanvraagformulier kapvergunning; (op te vragen bij afdeling V&H)
- aanvraagformulier uitwegvergunning; (op te vragen bij afdeling V&H)
- omgevingsvergunning (archeologisch onderzoek)

Deel A, Toetsingsvoorwaarden

1. Inleiding m.b.t. toetsprocedure

Binnen de gemeente Soest worden alle producten, die te maken hebben met de inrichting van de openbare ruimte, getoetst door de afdeling Realisatie. Het project dient aangemeld te worden via de Teamleider Binnendienst van de afdeling Realisatie. De volgende gegevens dienen hierbij bekend te zijn: Projectnaam, locatie, beschrijving, start- en opleverdatum uitvoering. De toetsperiode duurt 15 werkdagen vanaf de dag dat het product VO of DO of Bestek & Tekeningen is ontvangen. Bij elke toetsing moeten de betrokken adviseurs van de afdeling Realisatie een paraaf zetten voor gezien en reacties schriftelijk verwerken in een zogenaamd toetsingsrapport. Het project wordt na aanleg opgeleverd en overgedragen aan de afdeling Realisatie.

2. Voorlopig Ontwerp (VO)

Een voorlopig ontwerp bestaat uit de volgende producten:

1. verkavelingplan/matenplan (1:500);
2. bodemonderzoeken;
3. water- en rioleringsplan;
4. verkeersplan;
5. verlichtingsplan;
6. quick scan flora en fauna;
7. archeologisch onderzoek.

3. Definitief Ontwerp (DO)

Een definitief ontwerp bestaat uit de volgende producten:

1. maaiveldinrichtingsplan (1:500);
2. profielen (1:100) en details (1:20);
3. raming van de aanlegkosten.

4. Besteksfase (Bestek & Tekeningen)

De besteksfase bestaat uit de volgende producten:

1. bestek conform RAW systematiek;
2. bestekstekeningen (schaal 1:200);
3. veiligheids- en gezondheidsplan.
4. verkrijgen van de benodigde vergunningen;
5. aanvullende bodemonderzoeken;
6. aanvullende metingen;
7. hoeveelheidberekening;
8. besteksraming & inkoopraming t.b.s. leveranties;
9. aanbesteding & gunning;

5. Directievoering

Directievoering bestaat uit de volgende activiteiten:

1. controleren van de geleverde materialen op kwaliteit en kwantiteit;
2. controleren kwaliteit van de werkzaamheden
3. controleren uitzetten bouwblokken en hoofdassen;
4. coördinatie van werkzaamheden van derden zoals nutsbedrijven;¹

¹ Bij projecten die voorbereid en uitgevoerd zijn door projectontwikkelaars ligt de coördinatie en directievoering van de nutsbedrijven bij de projectontwikkelaar.

5. administratieve vastlegging van de stand van de werkzaamheden;
6. controle van de facturen in relatie tot de geleverde prestatie;
7. oplevering en overdracht;
8. vastlegging van de gegevens t.b.v. daadwerkelijke uitbreiding.

Deel B. Programma van eisen

1. Inleiding m.b.t. ontwerp- en technische eisen

Om het openbare gebied op een efficiënte manier te kunnen beheren, is aandacht voor beheer tijdens de planvorming van nieuwe projecten essentieel. Dit programma van eisen biedt handvaten voor nieuwe projecten om beheervriendelijk te ontwerpen en te realiseren. Het programma van eisen is opgebouwd uit ontwerp eisen en technische eisen.

Redenen waarom het programma van eisen het belangrijkste onderdeel is van deze leidraad is:

- het vastleggen en mobiliseren van eenduidige eisen, kennis en ervaring;
- het garanderen van de (toekomstige) kwaliteit van de openbare ruimte;
- heldere communicatie met externe partijen;
- efficiëntere planvorming wordt mogelijk, doordat standaardoplossingen al beschikbaar zijn, zodat in het ontwerpproces tijd en aandacht kan worden besteed aan bijzondere punten.

Programma van eisen is per inrichtingselement ingedeeld in ontwerp eisen en technische eisen. Het programma van eisen geldt voor de gehele openbare ruimte in de gemeente Soest. Deels zijn de eisen hard (wettelijke eisen en richtlijnen). Deels kunnen de eisen gezien worden als aanbevelingen, waarop uitzonderingen mogelijk zijn. Voor deze uitzonderingen geldt een gebiedsgericht plan, dat gezien kan worden als nadere uitwerking van dit programma van eisen.

2. Veiligheid Bouwproces

Ontwerpeisen:

Een zgn. bouwveiligheidsplan moet ten minste 4 weken voor de start van de bouwactiviteiten worden ingediend bij de afdeling Dienstverlening (Vergunning & Handhaving). Een bouwveiligheidsplan (incl. tekening) moet de volgende onderdelen bevatten:

- Situatietekening met de volgende informatie:
 1. locatie bouwplaatsinrichting;
 2. aan- en afvoerwegen;
 3. laad-, los- en hijszones;
 4. plaats van de bouwketen;
 5. in of op de bodem van het perceel aanwezige leidingen;
 6. opslag van hulpmaterieel en materialen;
 7. Opslag in de openbare ruimte vergunning aanvragen;
 8. Bij volledige wegafsluitingen 4 weken van te voren vergunning aanvragen;
 9. Gegevens en bescheiden over toe te passen hulpmaterieel en beveiligingsmiddelen bij de bouwwerkzaamheden.

Technische eisen:

- Tijdens de uitvoering moeten openbare voorzieningen zoveel mogelijk toegankelijk en bereikbaar blijven;
- Opslagterrein(en) afbakenen met bouwhekken;
- Opslagterrein(en) in de oude staat herstellen;
- Fiets-/voetpaden en rijwegen vrij houden van (grond)vervuiling.

3. Kabels & Leidingen (K&L)

Ontwerpeisen:

- Onderzoek ligging Kabels & Leidingen;
- Kabels & Leidingen scheiden van afkoppelvoorzieningen;
- Aanleg van kabels & leidingen realiseren op goed bereikbare plaatsen;
- Het doorkruisen van groengebieden door kabels & leidingen zoveel mogelijk voorkomen;
- Geen bouwwerken, bomen, lichtmasten en VRI's projecteren boven of in de nabijheid van riolering, kabels en leidingen.
- Kabel en leidingstroken bij voorkeur niet projecteren onder rijweg of parkeerstrook;
- Geen kabels en leidingen in de lengterichting van asfaltwegen/fietspaden.

Technische eisen:

- Klic-melding is verplicht bij het uitvoeren van werkzaamheden in de ondergrond;
- Loze leidingen verwijderen;
- Voordat er aanleg van K&L plaatsvindt een overleg met de nutsbedrijven organiseren over de planning voor de komende jaren;
- Kabels en leidingen die asfaltverhardingen kruisen aanbrengen m.b.v. persing;
- In de bestrating boven kabel- en leidingstroken noodzakelijke straatpoten aanbrengen ten behoeve van brandkranen, afsluiters en dienstkranen en de daarbij behorende bebakeningsbordjes;
- De bestrating mag pas definitief worden aangelegd nadat alle kabel- en leidingwerken zijn voltooid. Desgewenst vooruitlopend op bestratingwerkzaamheden kabelkokers aanbrengen;
- Boven glasvezelkabels kunststof flappen 100 mm breed en 2 mm dik aanbrengen.

4. Openbare Verlichting (OVL)

Ontwerpeisen:

- Een verlichtingsplan wordt ter controle bij Citytec ingediend;
- Voor de sociale- en verkeersveiligheid dient het verlichtingsniveau van alle soorten openbare ruimte zoals verkeerswegen, woongebieden, bedrijventerreinen, fiets- en wandelpaden, ed. te worden vastgesteld conform de ROVL-2011. Speelplaatsen dienen overigens niet verlicht te worden;
- Bij wijkvernieuwing en nieuwbouw, dat wordt voldaan aan de eisen van het "Politiekeurmerk Veilig Wonen", in de ontwerpeisen hier rekening mee houden.. Het PKVW gaat over sociale veiligheid. Daarbij gaat het naast voldoende openbare verlichting ook over straatmeubilair, bushaltes, veilig parkeren, locatie speelplaatsen t.o.v. de weg en waterpartijen, ed.;
- Alle toe te passen verlichtingsmaterialen dienen voorzien te zijn van een CE-keurmerk (CE = Conformité Européenne);

- Logische locatiebepaling, Afstemming met de groen- en verkeersvoorzieningen. Het ontwerp dient te voorkomen dat lichtmasten te dicht bij bomen (incl. toekomstige groei) komen te staan en dat het aanrijdgevaar tot een minimum wordt beperkt;
- Inkoop van het totale product “Licht” (incl. leveren en aanbrengen) voor de Openbare Verlichting geschied door de gemeente Soest. Alle kosten en bijkomende kosten voor het product “licht” (incl. onderhoudstermijn van een half jaar) voor de Openbare Verlichting wordt bij de aanvrager/ontwikkelaar in rekening gebracht.

Technische eisen:

- Aankoop, aanleg en aansluiting van de lichtmasten wordt uitgevoerd door Citytec.
- Alle materialen gecoat om uitloging naar de bodem en oppervlaktewater te voorkomen

5. Riolering

VUILWATER

- Vuilwater riool dient te worden gedimensioneerd op de te verwachten hoeveelheid vuilwater afvoer;
- Hoofdrinol leidingdiameter minimaal Ø 250 mm;
- Bij gebruik van kunststof dient de hoofdleiding PVC bruin te zijn;
- Hoofdrinol verbinden met betonnen inspectieputten inwendig vierkant 1x1 m, hoh-afstand maximaal 100 m;
- Inspectieputten dienen afdekt te worden door putrand met opschrift “VW” met gietijzeren deksel ‘type RB 3223 VR-Vepro met deksel voorzien van uittreksleuven’
- Alle percelen voorzien van een vuilwater riool huisaansluiting PVC minimaal Ø 125 mm, kleur bruin;
- op ca. 50 cm binnen de erfgrens een ontstoppingsstuk (pvc) plaatsen op de riool-huisaansluiting welke voorzien moet zijn van een klemdeksel;
- Straat- en trottoirkolken aangesloten op gemengd stelsel: straatkolk klasse Y TBS type STR-9737 trottoirkolken klasse Y TBS type TRK-4718 beide types voorzien van flexibele aansluiting. Rondom kolken verdichten door middel van inwatering;
- Maken 3D-kogelbeeldopnamen vanuit het riool. Betreft opleveringsinspectie gemaakt met een op afstand bediende camera met rondom registrerende lens, waarbij de beelden bovengronds worden gevolgd op een monitor en digitaal worden vast gelegd ter verwerking. Tijdens inspectie hellinghoekmeting uitvoeren. Opnamen aanleveren op kleuren DVD en op papier.

HEMELWATER WONINGEN

- HWA woningen voorzien van bladscheider als noodoverstort;
- Hemelwater infiltreren in de bodem op perceel van elke woning;
- Voor het krattenpakket een zandvangput aanbrengen;
- Voor het krattenpakket een extra inspectieput aanbrengen;
- Overstort van HWA op VWA is **niet** toegestaan;
- Capaciteit infiltratiesysteem zie bouwvergunning;
- Voor de dimensionering van de hemelwater afvoeren rekenen met een **statische** berging van minimaal 20 mm voor particulier terrein.
- Alle materialen (regenpijp, dakgoten etc.) gecoat om uitloging naar de bodem en oppervlaktewater te voorkomen

HEMELWATER OPENBAAR GEBIED

- Voor de dimensionering van de hemelwater afvoeren rekenen met een **statische** berging van minimaal 25 mm voor openbaar gebied;
- Maaiveld zodanig inrichten dat overtollig regenwater op het maaiveld geborgen kan worden.
- Hemelwater infiltreren in de bodem met IT-riool met een minimale diameter van $\varnothing$ 300 mm (fabrikaat Wavin);
- Hemelwater infiltreren in de bodem met infiltratiekratten. Pakket opgebouwd uit kratten van het type Q-bic (fabrikaat Wavin), (principe detail en opbouw is beschikbaar bij de gemeente)
- Hoofdruijleidingdiameter minimaal $\varnothing$ 250 mm; PVC kleur groen;
- Hoofdruijleiding verbinden met betonnen inspectieputten inwendig vierkant 1x1 m, h.o.h.-afstand maximaal 100 m;
- Overstort van HWA op VWA is **niet** toegestaan;
- Inspectieputten dienen afdekt te worden door putrand met opschrift "RW";
- Minimaal 1 inspectieput dient afgedekt te worden met een gietijzeren waaierdeksel, overige inspectieputten afdekken met gietijzeren deksel 'type RB 3223 VR-Vepro met deksel voorzien van uittreksleuven';
- Voor het krattenpakket een zandvangput inwendig vierkant 1x1,5 m aanbrengen met een zandvang van 1 m diep en een duikschot als olieafscheider; Zandvangput voorzien van 2 putranden met deksel;
- Achter het krattenpakket een betonnen controleput inwendig vierkant 1x1 m aanbrengen met een putrand met deksel;
- Straat- en trottoirkolken welke zijn aangesloten op IT of schoonwaterriool 'straatkolk klasse Y type Wavin save kolk GS3001 en trottoirkolk klasse Y type Wavin save kolk GT3001 PP (zandvang 45 liter). Rondom kolken verdichten door middel van inwatering;
- Maken 3D-kogelbeeldopnamen vanuit het riool. Betreft opleveringsinspectie gemaakt met een op afstand bediende camera met rondom registrerende lens, waarbij de beelden bovengronds worden gevolgd op een monitor en digitaal worden vast gelegd ter verwerking. Tijdens inspectie hellinghoekmeting uitvoeren. Opnamen aanleveren op kleuren DVD en op papier.
-

OPPERVLAKTEWATER

- Bij de uitstroom naar oppervlaktewater betonnen uitstroombakken aanbrengen in het talud van de sloot; (type van te voren bepalen in overleg met de gemeente)
Afmetingen type, materiaal van de duikers van te voren bepalen in overleg met de gemeente (minimaal $\varnothing$ 400 mm).
Voor de duikers is een keurvergunning nodig van het waterschap, het gaat hier om primair water in beheer bij het waterschap.

INMETEN EN VERWERKEN RIOOLGEGEVENS

- Inmeten BOB t.o.v. N.A.P.;
- Inmeten inlaatmaten (aangeven of het huisaansluitingen of kolkaansluitingen zijn);
- In meten strenglengtes, diameters en soort materiaal aangeven;
- Inmeten hoogtes putdeksels t.o.v. N.A.P.;
- Inmeten ontstoppingsstukken;
- In gemeten gegevens digitaal in DWG en PDF aanleveren.

6. Grondwerk

Ontwerpeisen:

- Indien blijkt dat er zettingen zullen optreden, dient voorafgaand aan de besteksfase, met de afdeling Realisatie overleg te worden gevoerd over de toelaatbare restant zetting welke na de oplevering van de openbare infrastructuur nog zal optreden;
- Vanuit ecologisch belang streven naar een gesloten grondbalans en selectief ophogen;
- Aanvulgrond dient van minimaal dezelfde kwaliteit te zijn dan de ondergrond;
- Ten behoeve van het ophogen van bouwterreinen, dient door een onafhankelijk bureau een grondmechanisch en/of geo hydrologisch onderzoek te worden uitgevoerd. Aan de hand hiervan een geotechnisch advies uitbrengen betreffende de inklinking/stabiliteit van de ondergrond en daarbij nagaan of er verstoringen in de ondergrond op kunnen treden buiten het plangebied.

Technische eisen:

- Voor het leveren van schone grond is vereist dat het grondtransport wordt voorafgegaan door het aanleveren van een erkende kwaliteitsverklaring conform bouwstoffenbesluit (AP04);
- Binnen de kroonprojectie van bomen dienen graafwerkzaamheden handmatig te gebeuren;
- Teelaarde voor nieuwe beplanting vrij houden van wortelonkruiden en puin, en minstens 30cm diep spitten;
- Bij grondwerk t.b.v. realisatie van werken voorkomen dat zand en/of stof kan verstuiven;
- Openbare wegen schoon houden (slib modder en andere verontreiniging verwijderen).

7. Kunstwerken

Ontwerpeisen:

- Belasting op bruggen volgens NEN 6707;

Technische eisen:

- Brugdekken dienen stroef uitgevoerd te worden;

8. Wegverhardingen

Ontwerpeisen:

- De CROW-richtlijnen (m.n. de ASVV) zijn van toepassing;
- Ontwerp moet altijd voldoen aan de doorrijdbaarheid voor grote(re) voertuigen, in het bijzonder voor bussen en voertuigen van brandweer en reiniging;
- Ontwerp moet altijd voldoen aan de bereikbaarheid van alle voorzieningen voor beheer en onderhoud;
- Ontwerp aantoonbaar toetsen door rijcurve of soortgelijk programmatuur;
- Obstakelvrije ruimte van minimaal 1m langs wegen en fietspaden;
- Geen half verharding toepassen;
- Parkeernorm van de gemeente Soest is van toepassing;

m.b.t. rijwegen

Breedte minimaal 6,0 m bij haaks parkeren of 5,0 m bij langsparkeren of 3,5 m bij langsparkeren én éénrichtingsverkeer;

m.b.t. parkeerplaatsen

Afmetingen haakse parkeervakken breedte 2,5 m; lengte 5,0 m, met vakindeling;
Afmeting langsparkeervakken breedte 2,0 m met een lengte in een veelvoud van 6,0 m, zonder vakindeling.

m.b.t. fietspaden

Breedte in één richting minimaal 2,1 m binnen en 2,4 m buiten de bebouwde kom;
Breedte in twee richtingen minimaal 3,0 m binnen en 3,4 m buiten de bebouwde kom;

m.b.t. voetpaden

Breedte min. 1,5 m (voetpad in het groen), Breedte min. 1,8 m (trottoir); ter hoogte van obstakels als bomen, lichtmasten of verkeersborden minimaal 0,9 m;

Technische eisen:

Afschot

Bestrating 3cm/m;
Trottoir 2cm/m;
Asfalt 2cm/m.

Rijweg (binnen 30km-zone)

- Zandaanvulling tot op vaste zandlaag voorzien van een straatlaag van 3 tot 5 cm brekerzand;
- Rijweg uitgevoerd in betonstraatstenen keiformaat dik 8 cm paars, in keperverband met bisschopsmutsen, langs de kant 1 streklaag aanbrengen;
- Molgoot uitvoeren in betonstraatstenen keiformaat dik 8 cm, 1 streklaag paars, 4 streklagen zwart op ca. 10 cm stabilisatie. (als de rijbaan voorzien is van klinkers), of 4 streklagen zwart en 1 streklaag grijs (als de rijbaan voorzien is van asfalt), afmeting breedte 0,50 m;
- Opsluiting(en) van de Rijweg met trottoirband 13/15x25cm grijs, op zandbed;
- Bochtbanden bij voorkeur R=6;
- Rijwegen uitgevoerd in asfalt: fundering van ongebonden steenmengsel 0,30 m dik, menggranulaat 0/31,5 mm;
- Onderlaag asfalt: dik 70 mm AC 22 base mengseleigenschap O2;
- Tussenlaag asfalt: dik 60 mm AC 22 bind mengseleigenschap T2;
- Deklaag asfalt: dik 30 mm SMA-NL 11B 70/100 klasse 3;
- Markerings en figuratie uitvoeren in thermoplast;
- Goottegel 15x30x6 cm toepassen.

Parkeerplaats

- In het groen naast parkeerplaatsen een uitstapstrook van 1 tegel 30x30x4,5cm breed met opsluitband 8x10 cm;
- Min. 50 cm zand onder verharding, betonstraatstenen 21x21x8cm zwart;
- Markering vakken: 2 st betonstraatstenen 21x21x8cm licht grijs;
- Afscherming vakken (indien nodig): stootbanden 20/20x100cm, met 1 afgeronde kop, grijs;
- T.p.v. in-/uitritten op gelijk niveau met langsparkeervakken één NP-tegel (of twee NP-tegels bij een bredere in-/uitrit) toepassen.

Fietspad

- Min. 20 cm zand onder betontegels 30x30x8cm fransrood, in halfsteensverband;
- Min. 50 cm zand onder 15cm puinfundering, 70mm AC 22 Base verkeersklasse II en 35mm SMA-NL 11B 70/100 rode deklaag (tillrood) met zwarte bitumen en 2 % kleurstof, verkeersklasse 3. Markering en figuratie uitvoeren in thermoplast. Goottegel 15x30x6cm grijs toepassen

Fietsstrook

- Min. 20 cm zand onder betontegels 30x30x8cm fransrood, in halfsteensverband;
 - Min. 50 cm zand onder 15cm puinfundering, 70mm AC 22 Base verkeersklasse II en 35mm SMA-NL 11B 70/100 rode deklaag (tillrood) met zwarte bitumen en 2 % kleurstof, verkeersklasse 3. Markering en figuratie uitvoeren in thermoplast. Goottegel 15x30x6cm grijs toepassen
- Breedte 1.25 m
Markering 1-1 met rijbaan

Voetpad

- Min. 20cm zand onder betontegels 30x30x4,5cm grijs, in halfsteensverband;
- In de bochten 3 streklagen van betonstraatstenen keiformaat grijs dik 8cm toepassen;
- Opsluiting van voetpaden met opsluitbanden 6x20cm grijs, op zandbed;
- Bij inritten tegelwerk 90 graden draaien

Verkeersdrempels

- zie bijgevoegde richtlijn gemeente Soest;
- Straatlaag van brekerzand van 3 tot 5 cm toepassen.

Plateau

- Betonstraatstenen keiformaat dik 8cm heidekleur of paars, in keperverband met bisschopsmutsen, langs de kant 1 streklaag aanbrengen;
- Verhoging t.o.v. straatniveau 10 cm;
- Straatlaag van brekerzand van 3 tot 5 cm toepassen.

Inritconstructie

- Betontegels 30 x 30 x 8,0 cm; grijs, in halfsteensverband;
- Inritblokken grijs; Verhoging t.o.v. straatniveau 10 cm;
- Straatlaag van brekerzand van 3 tot 5 cm toepassen.

Opsluiting

- Trottoiropsluiting langs erfgrenzen 8x20 opsluitbanden toepassen;
- Trottoirbanden langs groenstroken voorzien van funderingslaag van beton 12 cm dik en een steunrug van beton (45gr).

Boomspiegels

- Afmeting 0,9 x 0,9 m;
- Opsluiting boomspiegel door opsluitbanden 10/20x100cm + hoekstuk 10/20x0,45m grijs op zandbed.

9. Groenvoorzieningen

Ontwerpeisen:

Nog nader invullen.

Technische eisen:

- Teelaarde voor nieuwe beplanting vrij houden van wortelonkruiden en puin, en minstens 30cm diep spitten;
- Bij bomen in verharding bomenzand of granulaat toepassen (afhankelijk van de boomsoort de hoeveelheid bepalen).

10. Speelvoorzieningen

Ontwerpeisen:

Nog nader invullen.

Technische eisen:

Alle materialen gecoat om uitloging naar de bodem en oppervlaktewater te voorkomen

11. Verkeersvoorzieningen & Straatmeubilair

Ontwerpeisen:

Technische eisen:

Straatnaambord:

- Aluminium kokerprofiel Straatnaambord
- Systeem 2000
- Blauw/Wit DG
- Lettertype ANWB-Trafic Uu
- SNB volgens NEN1772 norm

Verkeersborden:

- DOR-US/DG3

Alle materialen gecoat om uitloging naar de bodem en oppervlaktewater te voorkomen.

12. Reiniging & Gladheidbestrijding

Ontwerpeisen:

Nog nader invullen.

Technische eisen:

Nog nader invullen.

